

TÁRSADALMI, MŰSZAKI, Bányászati és Kohászati heti szaklap.

Szerkeszti:

LITSCHAUER LAJOS

kir. főmérnök,

a selmeczbányai m. kir. bányaiskola ügyvezető szaktanára.

Megjelenik: Minden vasárnap.

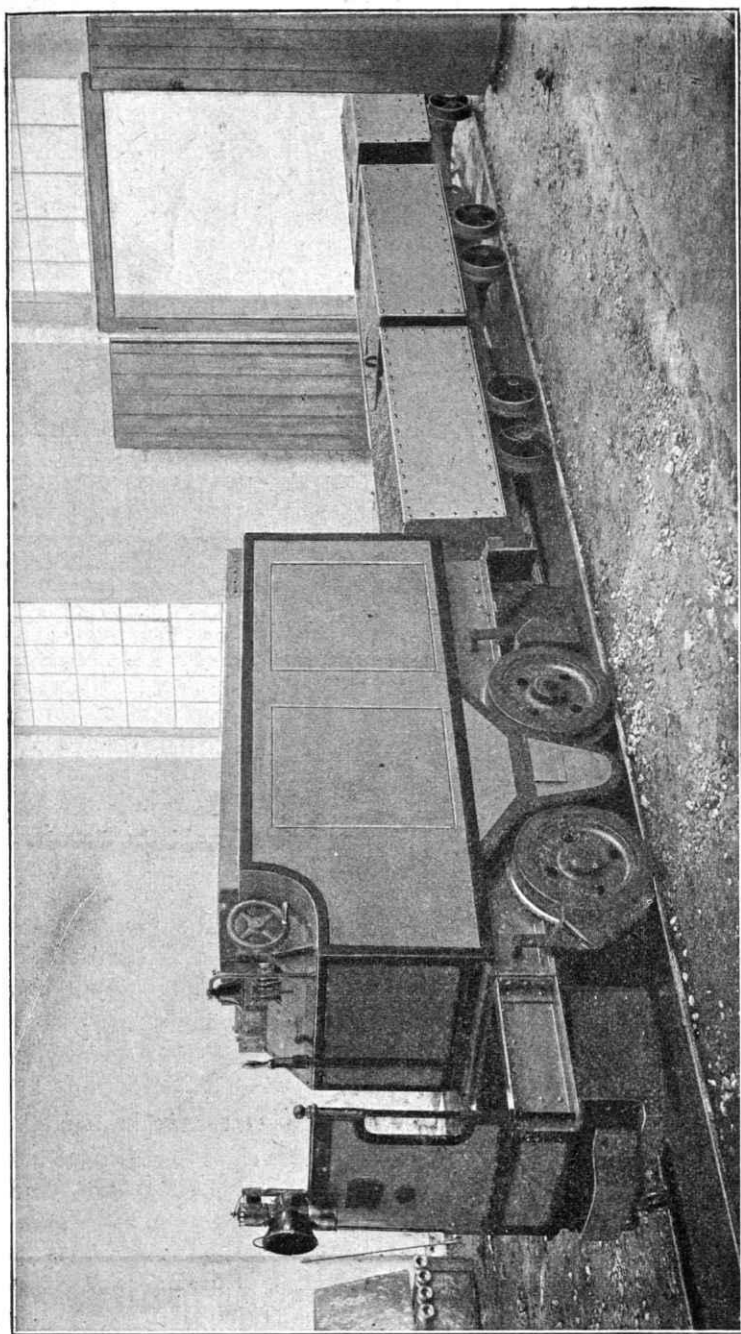
Előfizetési ára: Egy évre 12 korona.

Motorlokomotivok, folyós tüzelőanyaggal, a bányaművelés szolgálatában.

A »Ruhrthaler Maschinenfabrik H Schwarz & Co. G. m. b. H.« Mülheim (a. d. Ruhr) cég különlegessége.*

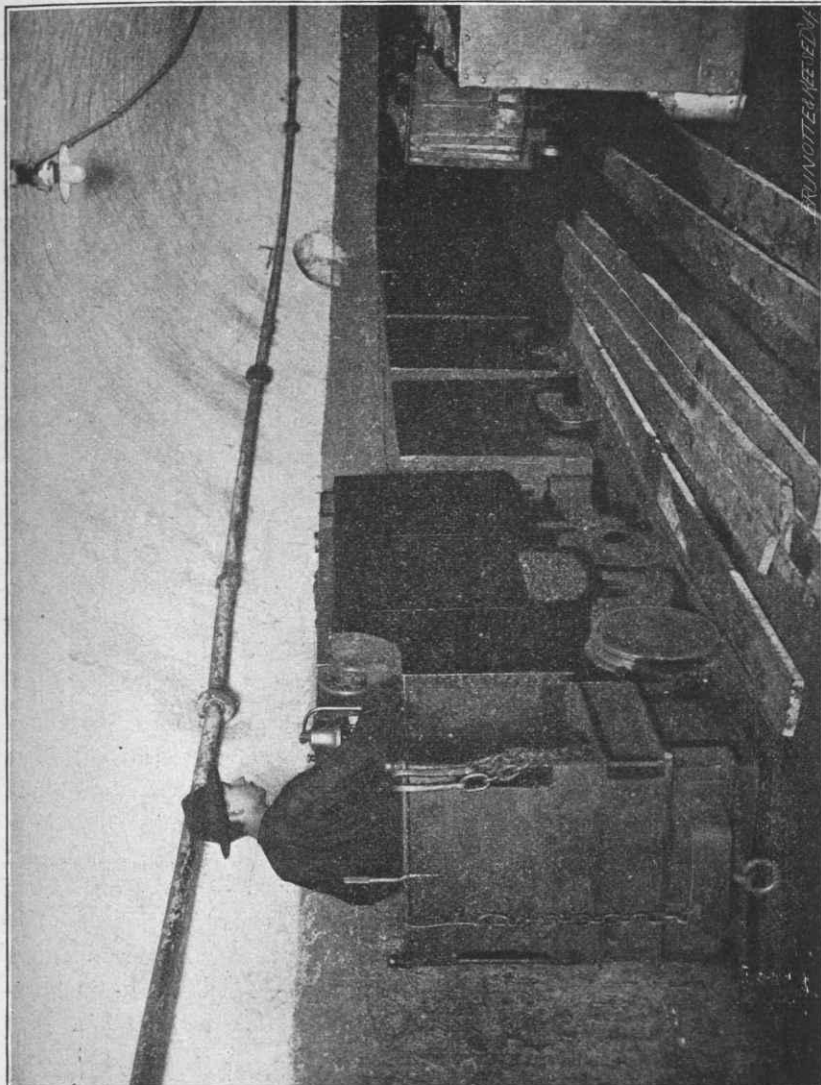
A motorlokomotivok az utolsó évek folyamán különösen a bányaművelés üzemében terjedőben vannak, mert a kisebb terhek szállítására alkalmas üzeműeknek, eddig, igen sok esetben tapasztalt hiányán segítettek. Eddig ilyen célokra jobbadán gőzlokomotivokat használtak, habár ezek, különösen a bányászati üzem körében, a szikravezetés, a füst s a költség tekintetéből, igen sok, nagyon is számottevő kifogás alá estek. A motorlokomotivok egész sora van már használatban s elég nagy azon motorlokomotiv-rendszerek száma, a melyek használhatóságuk és olcsó üzemük folytán, a bányászati szállítás szolgálatában, már-már állandósultak. Ezen a bányaművelés körzetében jóformán már polgár-jogot szerzett motorlokomotivok sorában a »Ruhrthaler Motorlokomotiv,« igen előkelő helyet foglal el, mert a bányánként változó

* A cég képviselője Magyarországon: Schember Frigyes, Budapest VI., Andrassy-u. 50. sz.

1. sz. kép. A keskeny nyomtávú »Ruhrthaler Motorlokomotiv« bányalokomotív-típusának külső látóképe.

viszonyokhoz igen jól alkalmazható, minden idegen erőforrástól teljesen független és bármely pillanatban, üzemre képes állapotban van. Rendkívül jó oldala a szóban forgó szerkezetnek, hogy teljesen és föltétlenül tűzbiztos olyanynyira, hogy robbanó gázokkal küzdő szénbányák-

2. sz. kép. »Ruhrthal« (12 P. S.) motorlokomotív Petrzakowitson földalatti szállító munkában.

ban is aggodalom nélkül használható, kis méretei folytán a legszűkebb vágatokba is beférkőzhet és a legtöbb hányarendőri szabályzat azon követelésének is megfelel, mely megkívánja, hogy minden földalatti üzemekben futó benzin-lokomotív, tisztítás és felülvizsgálat végett, hetenként egyszer a külre kihozandó. (Miatán a rendszeren használatos,

különböző rendszerű, bányalokomotivok, a szállító kasra csak szét-szedett állapotban rakhatók fel, — a szétszedés és összeszerakás pedig a bányákban igen nagy nehézségekkel jár, sőt esetenként teljesen lehetetlen is, — oly utakról és módokról kellett gondoskodni, a mely. a motorlokomotivok méretezését, a kasok méreteivel összeegyeztetik s így a lokomotivnak, a kasra való állítását, annak leszerelése nélkül lehetővé teszik.) A Schwarz & Co. féle (Mülheim Ruhr) bányalokomotiv szerkesztői ennek a követelésnek akként feleltek meg, hogy a 12 P. S. erősségű normálgép szélességét 0.78 *m*-rel, magosságát 1.5 *m*-rel és hosszúságát 3.00 *mm*-rel szabták meg s így lehetővé tették, hogy azt, minden két-csille hosszúságú tehát kettős-kasra, feltolni lehessen.

Fűtőanyagul rendszeren benzint használnak a motorlokomotivok. Ujabban sok üzemvezetőség a szállítás költségeinek csökkentése érdekében a benzol használatára tért át habár a benzol, a benzinnel szemben, egyébként, nagyon is háttérbe szorul. A benzín rendkívül könnyen gőzithető el, elégségeshez csak kevés levegőt kíván, el nem éghető alkotórészeket alig tartalmaz, a miért igen tiszta és kényelmes üzemeltetést biztosít, tehát a bányában teljesítendő motorikus szállító-szolgálatra feltétlenül, első sorban ajánlható. A benzol, valamivel nehezebben gőzithető el, mint a benzín — fajsúlya nagyobb; — több égésből eredő maradékot hagy hátra és több levegőt fogyaszt. Ha benzolnak használása esetén a rendelkezésre álló levegő nem elegendő, a hamarabb felforrtható alkotórészek külön égnek el, míg a többi nehezebben elgőzithető alkotórész elégsége tökéletlen lesz, szénsavat fejleszt, kormoz és kátrányt képez. Ezek a kellemetlenségek a tüzelőanyag fajsúlya növekedésével és a levegő fogyasztás emelkedésének arányában szaporodnak mert nemcsak a hengert és a szelepeket támadja meg, hanem a gép mozgó alkotó-részeinek kopását és feltűnően gyorsítja. (Hol »Ergin-t« használnak tüzelőszertül, két rész borszesznek hozzákeverése ajánlható azért, hogy az »Ergin« elégsévesel járó szag kellemetlensége csökkentessék.) A benzínben, vagy benzolban való fogyasztás P. S. és óránként legfeljebb 0.3 *kg*. még akkor is ha a motor terhelése maximális. Ha a benzín száz kilogrammját, példaképpen 25 *K*-val számítjuk, a lóerő óra ára 7.5 fillér lesz. Az egynapi üzem átlagában a motor azonban soha sincsen egészen megterhelve és megterhelése, míg teljes kihasználása esetében sem több, mint fél. A 12 P. S. lokomotív tehát, a 10 óras munkaszakasz alatt, teljes üzem mellett is csak $\frac{12 \cdot 10 \cdot 0.3}{2} = 18$

kg. benzint fogyaszt. Az üzemnek, a haszonkilométerre vonatkoztatott költségeit nem lehet általánosítva megállapítani, mert a számítás alapjául szolgáló tényezők, mint: üzemviszonyok, a lokomotív kopása és méretezése, a pálya vonalának minősége stb. igen változók. A tőke kamatai, amortizációra és a gép jó karban tartására átlag 17 %-ot,

kenőolajra és tisztító szerekre gépenként és évenként 180—270 K-át számítva, a haszonkilométer üzemköltségét nagy átlagban 3·6—8·4 fillérre lehet becsülni.

(Folytatjuk.)

A Siemens Schuckert művek villámos-, réselő- és hornyoló gépei.

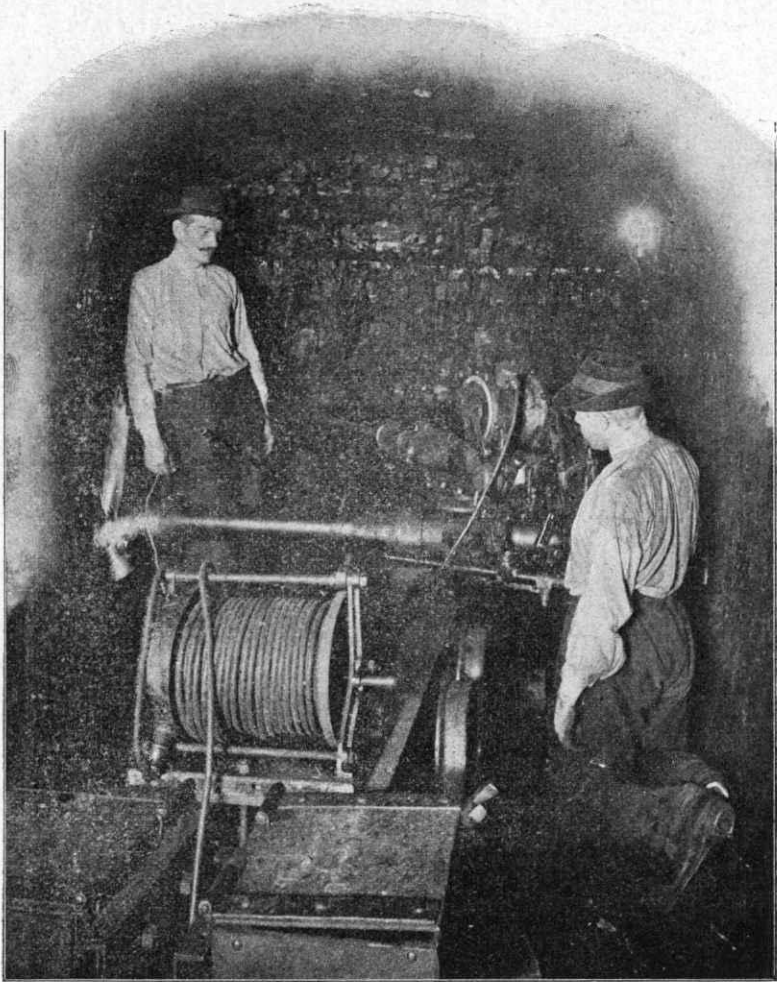
(Vázlatos ismertetés, 5 szöveg között való rajzzal.)

A Siemens Schuckert művek legújabbán a réselés és hornyolás külön céljainak szolgáló, elektromos oly villámos fúrógépeket szerkesztettek, a melyek a kőszén- és sóbánya-üzem különleges követeléseit minden tekintetben kielégítik. Ezekkel az új rendszerű réselő és hornyoló gépekkel rendkívül kedvező eredményekkel dolgoznak úgy a vágatok kihajtása mint a fejtőműhelyek továbbítása munkájában mert nemcsak a kőzetben való munkának sikerességét biztosítják, hanem a robbasztó szerekben való fogyasztást is csökkentik, a darabszénfejtést elősegítik, a munka előrehaladását siettetik, az üzem biztonságát fokozzák és vékony telepeknek lefejtését lehetővé teszik még ott is, hol a hely viszonyai és az addig alkalmazott fejtőmódszerek, a vájásravalóságot kizárták. Az új berendezés jól tartó feszítő oszlopból áll, melyhez forgató ütvé működő kőzet-fúró-gép van kapcsolva, melynek munkateljesítése és gazdaságos sikerei, még a legnehezebb körülmények között, régóta ismeretesek. Ezen fúrógép megfelelően alakított feszítő szerkezet közvetítésével, bármely kívánt műhely magosságban rögzíthető és külön oly elfordító szerkezettel van felszerelve, mely emelő és csavarorsója segítségével a tányéralaku különleges rendszerű forgáspontja körül, a gépnek tetszőleges beállítását lehetővé teszi.

A *hornyoló gépek* (l. a becsatolt 2. sz. rajzot), vízszintes tengelyük körül akként forgathatók el, hogy segítségével a vágat-oldalak mentében függőleges hornyolásokat kivésni lehet, a mi bizonyos település és rétegezés viszonyok között sok esetben, igen előnyösnek bizonyult. A *réselő gépek* (l. a becsatolt 3. sz. rajzot) ellenben vertikális tengely körül való elfordításukat teszik lehetővé úgy, hogy a gépnek munka közben való egyszerű elfordításával, vízszintes résnek kivésését eredményezi, legyen bár a kőzetfal támadáshelye közvetlenül a munkahely talpszintjén, vagy a pásztaomlok magasabb pontján.

A becsatolt rajzokból kivehető, hogy a fúrógép hátsó részére

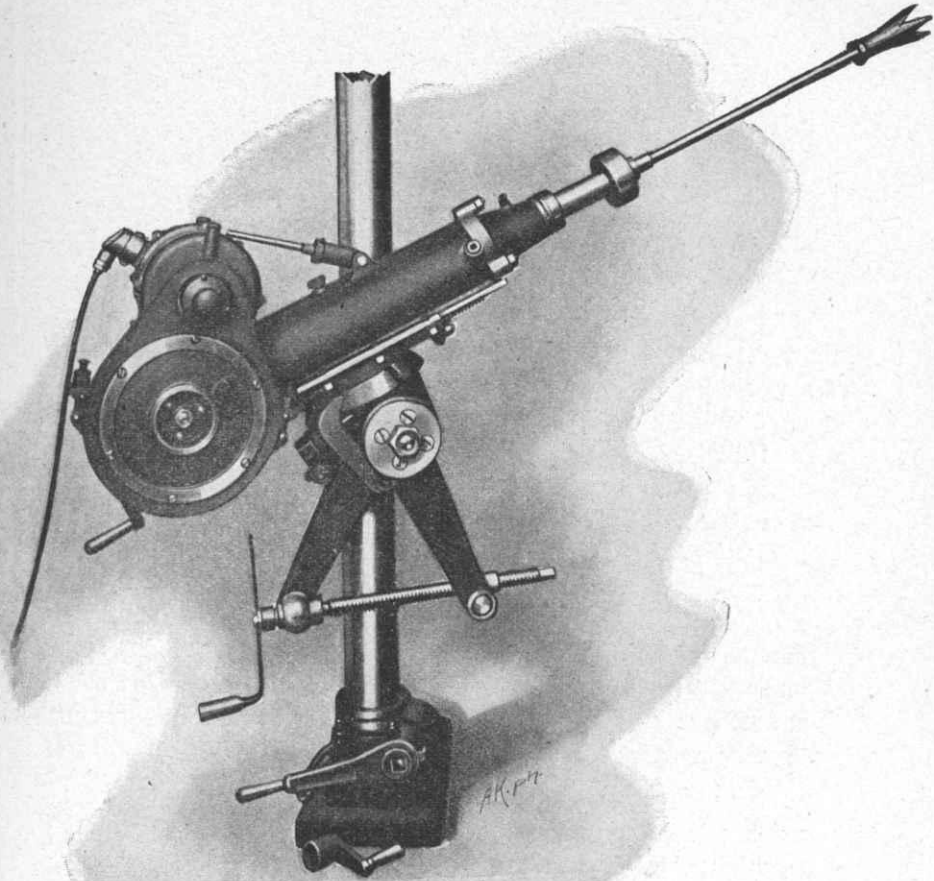
könnyen levehető és egyúttal port és vizet át nem bocsátó módon tokozott, egy lóerős, motor van szerelve, a mely forgó áram és alacsony feszülésre (220 Volt) készült úgy, hogy a bányaiüzemekben használatos villamos vezetékekhez legtöbb esetben, akadály nélkül hozzácsatlakozhat. A villamos áram hozzávezetésére hajlítható, jól elszigetelt

1. sz. rajz. Réselő gép, kerekre állított fúróállványzaton, a munkahely előtt)

vezeték szolgál, a mely 60 és 100 méteres hosszúságoknál, hordozható dobokra van felcsavarva. Üzem-, illetve munkaközben, ezen dobot a kapcsoló szekrénynél, vagyis az állandósított vezeték végső pontján hagyják. Természetes, hogy a kapcsolók itt is, a gépen is, a fúrás hornyolás és réselés nagy kiméletet nem ismerő munkája természetének megfelelőleg, erősek és ellentállóak kell, hogy legyenek. Ezen kapcsoló

pöczöknek beillesztése után, a munkás nem tesz egyebet, mint hogy a motorra szerelt kapcsoló-emelőt elfordítja, mire a motor üzembe lép. A motor homlokfogazású kerék átvitelével, a lendítő-kerekes görönd forgatóját hajtja, mely ismét a szerszámot mozgatja. A becsatoló szerkezet, a Siemens-Schuckert műveknek külön szabadalma. Míg a fúrónak ütésenként való váltogatása, a gép által, a szokásos módon, önműködően történik-, addig, a gépnek munkaközben való elfordítására

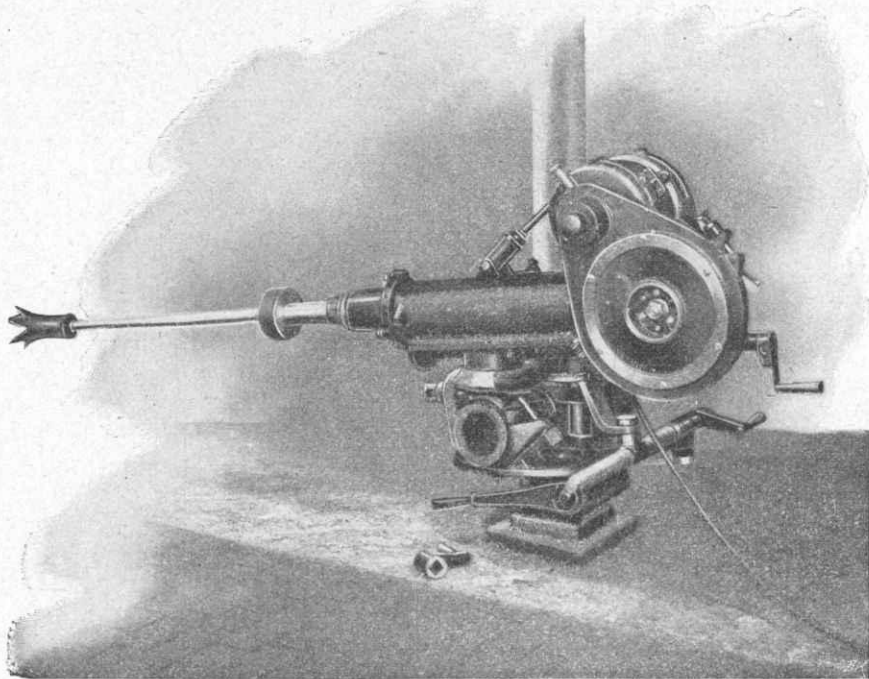

2. sz. kép. Elektromos hornyoló gép, függőleges hornyolások kivésésére.

kézzel mozgatott erős, többes-járatú csavarorsók szolgálnak. Ezen kézzel való beállítás lehetőségének az az előnyös oldala, hogy lágyabb beágyazásokban dolgozva gyorsabb elfordítást enged meg s így a munkást kevésbé fárasztja, a mellett pedig nagyobb réselő munkateljesítést tesz lehetővé. Réselő rudak gyanánt, vertikális irányban történő munkánál, többnyire csöveket használnak, mert kellő erősség mellett

könnyebbek a tömött rudaknál s a fúrókorona centrálisan ható ütését nem akadályozzák. Horizontális munkánál is igen jól beválnak azonban a csöves réselőrudak, különösen ott, a hol nagyobb (21,5 m-ig terjedő) mélységet kell elérni.

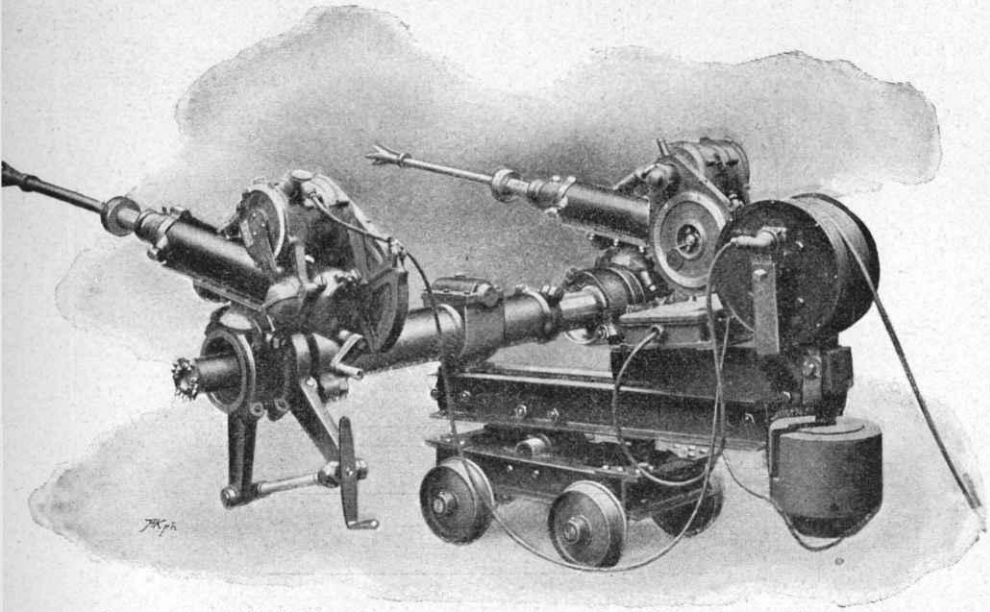
Hogy a gépeket gyorsabban és kényelmesebben lehessen műhelyről-műhelyhez és vājóvégről-vājóvéghez átszállítani, oly hornyoló- és réselő garnitúrákat is hozott forgalomba a Siemens-Schuckert cég, a melyeknek vízszintesen ágazott feszítő oszlopa, kerekas állványzatra

3. sz. kép. Elektromos réselőgép vízszintes rések előállítására.

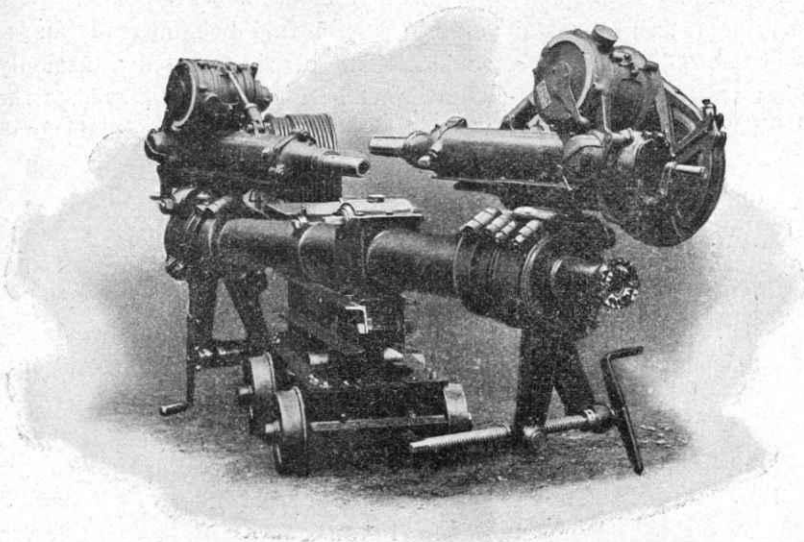
van szerelve. (L. a becsatolt 4 és 5 számú rajzokat). Ezen elrendezés mellett a kocsiállványzatot a műhely elé tolni, a vágat-oldal-falai között megerősíteni és két, oldalasan szerelt géppel, egyszerre két oldalminti hornyolást létesíteni lehet. Az elrendezés ezen módját azért választották a gépnek és állványzatának szerkesztői, mivel a szénfekveteiken járó munkák közben nagyobbára vertikális hornyolások készülnek még pedig úgy, hogy ezek az oldalakhoz lehetőleg közel feküdjenek. Miután mindkét, oldaltfekvő hornyolás egyszerre készülhet, a kiszolgáló személyzetnek kihasználása lehetőleg intenzív lesz. A legtöbb esetben a hornyolás és a robbantó töltések felvételére rendelt fúrólyukak kivésése, a szerelvény egyszeri felállításából is lehetséges lesz, a mi idő megtakarítása tekintetéből, feltétlenül kedvezőnek mondható.

Szállítás illetve áthelyezés közben a garnitura összes mozgó alkotó részeit, a menet irányában elfordítani lehet (I. az 5. sz. rajzot,) mi

4. sz. rajz. Csilleállványzatra szerelt garnitura két villámos hornyológéppel, munkára kész elhelyezésben.

által az állvány-kocsi egész szélességét a 600 mm-es méret maximális határértéke közvetlen közelében megtartani lehet úgy, hogy

5. sz. rajz. Csilleállványzatra szerelt garnitura, két villámos hornyológéppel, átszállításra alkalmas elhelyezésben.

úgy a vágatokon mint a kasokon való elszállítását, misem akadályozhatja. A komplett állványos kocsinak és a rája szerelt két gépnek együttes súlya kerekszám 1100 *kg*. Minden egyes réselő rúddal, (ha arra a fúrókorona rá van erősítve) 80—100 *mm*. széles, 2·5 *m* hosszú és 2·6 *m*. mély hornyolást lehet a szénpad tömegébe bevésni. (Üzemi adatok elősorolásától és a szerkezeti részletek behatóbb leírásától ez alkalommal eltekintettünk, mert ezekről, máskor a modern elektromos fúró-, réselő- és hornyoló-gépek összehasonlító ismertetése alkalmával akarunk behatóbb módon értekezni.)

Bányamívelés.

Bányatűzek leküzdése kéndiokszid segítségével. Bányatűzek leküzdésére eddig igen sok esetben széndiokszidot vettek használatba, a melyet nagy fakádakban, meszkőből és erre öntött hígított kénsavból állítottak elő és csöveken a tűz előbb jól lezárt helyéhez vezették. Miután azonban a diokszidnak ilyen előállítására aránylag nagy kiadással jár, a szénsavnak a parázsló szénre való behatása folytán széndiokszid képződhet, a mely robbanásokat okozhat, a bányatűzek ilyen módon való elfojtásával, hovatovább, teljesen felhagynak. Sokkal kedvezőbbek a kéndiokszidnak, tüzet-elfojtó szerként való használásának a kilátásai mert: előállítására kétharmadrésznivel olcsóbb mint a szénsav fejlesztése, hatása pedig sokkal nagyobb mint a szénsavé. Ha a szén csak kevés kéndiokszidot vett fel, már nem éghet. A hatást a kéndiokszid magas a szénsav fejsúlyának majdnem kétszeresét kitevő, specifikus súlya is támogatja. Ez által az atmoszferikus levegővel való keverődése nagyon meg van gátolva úgy, hogy a beáramoló gáz, a levegőt maga előtt és a hasadékokon át, a szénből kiszorítja. A szén behatása által keletkezett robbanó gázkeveréknek képződése, természetesen, teljesen lehetetlenné van téve. Míg a szénsav, az ezen gázzal megtöltött bányauregekbe, véletlenül beható emberek életét veszélyeztetheti, addig a kéndiokszid tüzet elfojtó szerként való hasznosítása esetén, ezen veszedelem teljesen ki van zárva, mert a kéndiokszid szűrő szaga, figyelmeztetőül szolgál. Ezen szűrő szag még azért is előnyös, mert a tüzet fogott bányarészletek elzárására épített gátak eset-

leges hibáit azonnal elárulja, a mi a szag nélkül való szénsavnak használása esetén, természetszerűen, nem történik meg. A sisakos mentőkészülékekkel a kéndioksziddal telített bányalevegőben bátran előre lehet nyomulni, míg a szénokszíd — mint állítják — a mentősisakon behatol és a tűz eloltására kirendelt munkásszemélyzetet veszedelembé sodorhatja. (Walter O. Snelling. Transactions of the American Institute of Mining Engineers. 1908. 679 old. — *Kededy*. Der Ingenieur. II. évf. 3.)

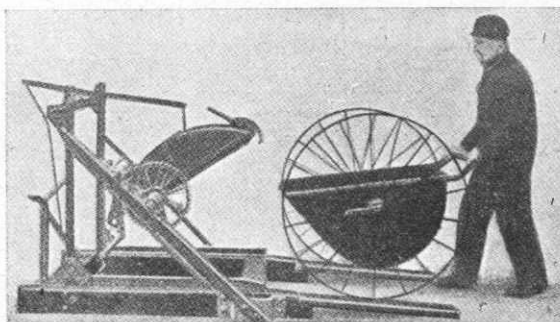
Gépészet.

Gőzkazánok vasbetonba való befalazása. A Neches Canal Co. Beaumontban, kazánairól a téglafalazatot lebontva, vasbetonba falaztatta be gőzkazánait. Az új kazánfalazat a sarkokon és oldalakon, pillérekkel megerősített üreges betonfalazatból áll, a mely belső részeiben, tüzetálló kövekkel van kirakva. A főfalakat e mellett úgy függőleges, mint vízszintes irányban is kerek keresztmetszvényű rúdvasakkal erősítették meg. A támasztó pillérek armatúrája, a keresztmetszvényesügletekben függőlegesen beépített T vasakból van képezve. A betonbefalazás semmivel sem drágább, mint a téglából készült kazánfalazat. (Engineering News, 1908. 60. köt. 11. sz. *Burchartz*. Der Ingenieur. 1908. 3. sz.)

Építészet.

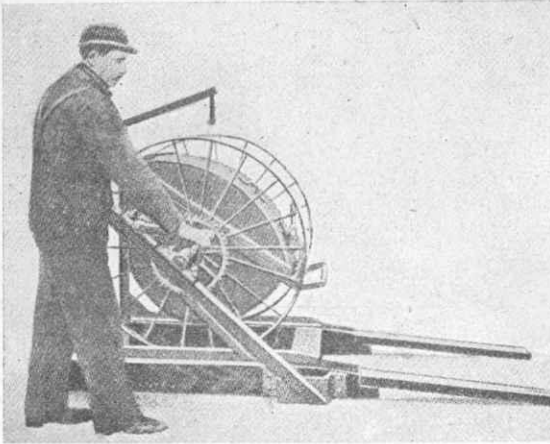
Kis bétonkeverő gép. *Ransome*-nak, az ismert amerikai beton szakembernek legújabb kis keverőgépét mutatjuk be a »Magyar Mérnök és Építész Egylet«

»Heti Értesítője« f. évi 43. számából átvett becsatolt két rajzban. A gép két főrészből áll. Az egyik kis talicskás edény, amelybe a keverendő anyagot rakják s amelyet a munkás a másik, álló részbe beletol (1. sz. rajz.) A másik,

1. sz. rajz. Ransome kis keverőgépe.

az álló része a gépnek a keverő edény födelét és a keveréshez szükséges forgatót és fogaskerekeket tartja. A munkás betolván az edényt,

2. sz. rajz. Keverés a Ransome-féle kis keverőgépen.

beleönti a kis vízmennyiséget, lezárja a födelet és amint ezt a 2. sz. rajz mutatja, megkeveri a bétont. Az ügyes kis géppel két munkás $\frac{1}{10}$ — $\frac{1}{6}$ m^3 -t kever meg az edény födelének lezárásával és kinyitásával együtt két perc alatt. Egy napi 23 m^3 előállítását véve alapul, 1 m^3 beton előállítása — amerikai egységárak szerint — közel 2 K-ba

kerül. Ez összesbe három munkás a száraz anyag betöltésére, két munkás a keverésre, egy munkás pedig a betonozás helyére való szállításra bele van számítva.

Közgazdaság.

A Szepesség bánya- és kohótermelése 1907-ben. (Kamarai adatok alapján, a *Szepesi Lapok* 133. számából.) Az osztrák bánya- és vaskohótársaság Zakárfalván és vidékén 1,213.270; Bindten és vidékén 250.210; a wilkowitzi bánya- és vaskohó-társaság Ötösbányán és Vereshegyen 1,260.943; az Oberschl. Eisenbahn-Bedarfs-A.-G. Igló-Rosztokán 580.020; az Oberschl. Eisenindustrie-A.-G. Igló, Bindten és Merényben 364.642; a Coburg hercegi vasbányák Igló-Hollópatakon 76.837; a Rimamurány és Hernádvölgyi társaság Gölniczbánya vidékén 523.560; a Vereinigte Königs- u. Laurahütte-A.-G. Gölniczbánya vidékén 87.477; Weidinger József ugyanott 87.477 és a Kattowitzi bánya- és kohómű-részvénytársaság Szomolnokon 110.240 q. vasérczet termelt.

Az »Osztrák Bánya- és Kohómű-Társaság« külföldre szállította zakárfalvi termelésének 70 százalékát és a bindti összes termelést; az »Oberschlesische Eisenindustrie-Aktien-Gesellschaft Gleiwitz«-czég termelésének 88 százalékát, továbbá az »Oberschlesische Eisenbahn-Bedarf-Aktien-Gesellschaft Friedenshütte«-czég, a »Kattowitzi bánya- és vaskohómű-r.-t.«, a Vereinigte Königs- und Laurahütte-A.-G.-czég, végül Weidinger József összes termelésüket külföldre szállították.

A vasércz után a termelés mennyisége tekintetében a második helyet a Felsőmagyarországi Bánya- és Kohómű-r.-t. szomolnokhuttai kénkovacs bányászata foglalja el, a melynek 1907. évi termelése 717.091 q-val (11·1%) kevesebb volt, mint az előző évi termelés, a mely visszaesés oka egyrészt az 1907. évi márczius hóban kiütött és egy hétig tartó sztrájk, részben pedig a munkáshiány is volt, a mely okok mellett még az előző években is említett az a körülmény is fennforog, hogy ez a bánya már kimerülőfélben van.

Ugyanez a vállalat a vízzel előntött mélyebb szintekből kiszivattyúzott czémentvízből kiejtés útján 774 q. czémentrezet is állított elő, mely mennyiség az előző évi termelésnél (308 q.) több mint kétszeresére nagyobb. A fent említett termelésből és pedig a kénkovacs termelésből 55·4%, a czémentrézből pedig ismeretlen mennyiség került külföldre.

Az antimon-érczbányászat terén még nincsenek ugyan elérve azok a virágzó állapotok, a melyek egy-két évtized előtt léteztek, de különösen mióta az »I. M. Miller et Co.« czég szomolnokai bányáit az »A. Odendal Wien«-czég vette át, remélni lehet, hogy a Szepesség antimon-érczbányászata a közel jövőben fel fog lendülni.

Az 1907. évi kohótermelés tekintetében előrebocsátjuk, hogy a gróf Csáky László-féle prakfalvi vasgyár a mult év folyamán gazdát cserélt és hallomás szerint az átvevő részvénytársaság ezen gyártelepek nagymértékben való átalakítását vette tervbe. Nevezetesen aczélszerszámgyárrá szándékozik azt átalakítani és ezen czélnak megfelelően a kohó átalakítása is tervbe vétetett azon esetre, ha ezt a későbben szerzendő tapasztalatok előnyösnek fogják mutatni. Nincs azonban kizárva, hogy a kohóüzemet az új vállalat beszünteti és ez esetben külföldről hozott nyersacéllal látnák el a gyár szükségleteit. Ezen művek 1907. évi termelése hozzávetőleg 10.000 q. nyersvas 130.000 korona és 20.000 q. vasöntvény 400.000 korona értékben; összesen tehát 30.000 q., az előző évi termelésnél közel 5000 q.-val kevesebb.

A hernádvölgyi magyar vasipar r.-t. korompai kohóinak 1907. évi termelése 814.000 q. nyersvas 6.512.000 korona értékben, az előző évvel szemben tehát a termelés itt csak 2000 q.-val csökkent. De a kohók teljesítő képességétől ezen mennyiség messzre elmaradt, mert a vagonhiány és ebből következőleg támadt koks- és érczhiány a teljes üzemtartást gátolta.

»A Coburg hercegi sztraczenai kohók« termelése 65.000 q. nyersvas 552.500 korona értékkel, a termelés csökkenése itt csak 200 q. Ezen kohóműnél a faszén hiánya folytán az egyik kohó hat hónapig szünetelni volt kénytelen.

»Az Oberschlesische Aktiengesellschaft«-czég merényi kohójában 6760 q. mennyiségű 67.600 korona értékű és 47 q. 1081 korona ér-

tékű öntöttvasat. Összesen tehát 6807 q. vasat termelt, a mely mennyiség az előző évi igen kis termelésnek közel kétszeresét teszi.

A vaskohászaton kívül fémtermeléssel találkozunk még a »Wittkowitzi bánya- és vaskohó-társulat« Ötösbányai üzeménél, a hol részint fakőérczből, részint a vasérczpörkölkök felfogott gázaiából nyert kénesőt tartalmazó iszapból 9075 kilogram kénesőt termeltek, a melynek értéke 40.828 korona volt. Ezen termelésből csekély rész (mennyisége nem ismeretes) Budapesten került piacra, a túlnyomó rész külföldre ment és pedig az előző évi készletből és az 1907. évi termelésből összesen 31.325 kilogramm 140.962 korona értékkel. A kénesőtermelés apadását a fakőércz ritkább előjüvetele okozta.

Személyi hírek.

Halálozás. **Dr. Stuller Gyula** m. kir. bányaker. főorvos a bányaorvosi karnak egyik érdemes tagja ez évi december hó 17-én Selmeczbányán meghalt 62 éves korában. *Dr. Stuller* 1847. évi május hó 22-én született Abauj-Torna megye Vizsoly nevű községében. Orvosi tanulmányainak elvégzése után Borsod megye M.-Keresztes községben mint körorvos szolgált 1883. évi febr. 1-ig, a mikor a selmeczbányai m. kir. bányaigazgatósághoz műtőorvossá neveztetett ki. Ebben a minőségben szolgált halála napjáig. Humánus gondolkodásmódja, emberszeretete közbecsülést vívtak ki számára. Orvosi teendőin kívül élénk részt vett a város társadalmi és közéletében is. A város törvényhatóságának tagja s a gyermekbarát-egyletnek hosszú időn át elnöke volt. — Nyugodjék békével.

Híradások.

Buczek József kir. vasgyári főfelügyelő ünneplése. Buczek Józsefet, a vajdahunyadi m. kir. vasgyári hivatal főnökét folyó hó 9-én a kincstári vállalkozók összessége üdvözölte hivatal főnökké történt kinevezése alkalmából. A vállalkozók szónoka Scheffer Ödön volt, aki szép szavakban ecsetelte a vállalkozók szerencse-kívánatát s kérte az új főnök támogatását. Buczek igen szívesen fogadta a vállalkozókat s biztosította jóindulatáról, amint már együtt működésük alatt amugy is sokszor tapasztalhattak. Délben társas ebéd volt, amelynek emlékei sok örömteljes pillanatot szereztek a jelenlevőknek. (Vajdahunyd 1908. 50. sz.)

Új kénesőbánya Zemplén megyében. *Jacobs Ottokár* báró kassahármori földbirtokos Zemplén vármegyében, Alsókomarócz községben kénesőtelepet tárt fel, 100.000 K költséggel. A bánya igazgatója Lucsánszky László. (M. Keresk. Lapja. 1908. 50. sz.)

A dévai rézbánya csödben. A belga részvényesek ezelőtt egy évvel üzembe helyezték a dévai rézbányát, mely évek hosszú során át paragon hevert, csak a zúzómű üres, égnek meredő falai bizonyították, hogy valamikor akart ott valami lenni. Jöttek a belgák, építkeztek, gépek érkeztek, megkezdődött a munka, de egyszerre jött a krach. Leszállt a réznek az ára annyira, hogy az itt előkészített anyagot csak veszteséggel lehetett volna Belgiumba szállítani. Így a bánya beszüntette üzemét és a fizetéseit is, de ezáltal számos dévai iparosnak és kereskedőnek okozott tetemes anyagi kárt. A károsultak képviselői a napokban csődöt kértek a részvénytársaság ellen, melynek ügyében f. hó 12-én határozott a dévai törvényszék. (Hunyadvármegye. 1908. 50. sz.)

Százötven millió egykoronás veretése. Az osztrák és a magyar kormány közt tárgyalások vannak folyamatban nagy mennyiségű egykoronások veretése és forgalombahozatala végett. 150 millió darab egykoronás veretését tervezik. Oka ennek az intézkedésnek az, hogy a forgalomban nagyon keresett pénznem az egykoronás, a meglévő készlet pedig nem fedezi a szükségletet. A pénzveréshez szükséges ezüstöt az Osztrák-magyar bank készletéből veszik és arannyal pótolják. A valutatörvény értelmében 200 millió egykoronást vertek, amiből 140 millió Ausztriára, 60 millió Magyarországra esett. (Magyar Kereskedők Lapja. 1908. 50. sz.)

Vegyes hírek. Szegénysorsú vasgyári munkások gyermekeinek segélyezése. *Allender Henrik* m. kir. főbányatanácsos a zólyombrézói m. kir. vasgyár nagyérdemű főnöke, ki nemesen érzéséről nem először adta tanujelét, most a közeledő karácsonyra a vasgyári jótékonyági alapból 3000 koronát engedélyezett a szegénysorsú vasgyári munkások és özvegyek gyermekeinek felruházására. A ruhák kiosztása *Marek Károly* m. kir. vasgyári főmérnök és *Spalda Árpád* m. kir. vasgyári mérnök felügyelete mellett a vasgyár fogyasztási szövetkezet ruhaosztályában történik. (Zólyomvármegyei Hirlap, 1908. 50. sz.) — **Nagybányán** a pénzverőház a Thököly-ut felől hétfőn december 7-én reggel kigyult. Munkába menő bányászok vették észre s a kincstári tűzoltóság segítségével eloltták. Az oltás nagy nehézségekkel járt, mert a tűz beépített gerendákban lappangott. Pénteken, 4-én ugyanis a kéményseprők a kéményeket égették s ez alkalommal kapott bele a tűz, az ósdi módon a kéménybe épített gerendába. Az épületet napokig kellett őrizni, nehogy a tűz valahonnan megint előtörjön. (Nagybánya és Vidéke. 1908. 50. sz.) — **Ózdon** folyó hó 11-én délután tartotta alakuló közgyűlését a Vörös-kereszt-Egylet fiókja. A gyűlésen Borbély Lajos vezérigazgató elnökölt. Választottak 25 tagu választmányt. Elnök Zsóri György, alelnöknő Gy. Gyürky Gyuláné, ügyvivő elnök Zorkóczy Samu, pénztáros Klanicsay László, jegyző Hanuszik Antal lett. Sürgőnyileg üdvözölte az egyletet dr. Tarnay Gyula alispán. A borsodmegyei, a miskolci választmányokhoz, dr. Tarnay alispánhoz és a Vörös-kereszt-Egylet budapesti igazgatóságához üdvözlő táviratot küldtek. Az egylet megalakulása körül. *Borbély* Lajos vezérigazgató és *Zorkóczy* Samu gyári igazgató szereztek elévülhetetlen érdemeket. — **Az ózdi utonnállás.** Az idén januárban vakmerő rablótámadás történt az ózd-bánszállási országúton. Az ózdi vasgyár két tisztviselőjét, a kik a munkások kifizetésére negyvenezer koronát szállítottak, az országúton megtámadták. A

haramiák a kocsi és a kocsi kísérő csendőrt agyonlőtték, az egyik tisztviselőt veszedelmesen megsebesítették, míg a másik tisztviselőnek sikerült épen megmenekülnie. A rablók elmenekültek, de a csendőrök sok gyanus embert letartóztattak, a kik közül Bari Albert és Bari István cigányok és ifju Boros József a vizsgálat során részletes, beismerő vallomást tettek, a mit azonban később visszavontak. A miskolci esküdtbíróság e napokban mondott ítéletet az ügyben s mind a három vádlottat fölmentelte. (Bp. Hirlap. 1908. 299. sz.)

Munkásügyek.

Munkáselbocsátások Csehországban. A csehországi gépgyárak az utóbbi időkben elbocsátják munkásaik egy részét, mert megrendelésük igen kevés. Egyes gyárak az üzemet ezen kívül hetenként négy-öt napra korlátozzák. (Magyar Kereskedők Lapja. 1908. 50. sz.)

Balesetek.

Petrillán a kincstári bányaműveknél halálos szerencsétlenség történt. Cseucz a bányamunkás a drótkötélpálya szerelésénél dolgozott, mi közben a súlyos szállítóközi felborult és maga alá temette Cseuczát, aki belehalt sérüléseibe. (K. U. 1908. 299. sz.)

Az amerikai bányaszerencsétlenség magyar áldozatai. Hirt adtunk róla, hogy a mult hetekben egy pennsylvaniai bányában nagy robbanás történt, melynek számos munkás esett áldozatul. Minthogy köztudomás szerint e bányákban sok magyar munkás dolgozik, félő volt, hogy a katasztrófa áldozatai közül sokan magyarok. Mint most értesülünk, a szerencsétlenül járt bányászok legnagyobb része olasz és amerikai munkás. Csak néhány magyarországi tót munkás esett honosaink közül áldozatul, kik névszerint a következők: Verbanecz Antal, Verbanec János, Kosniczky Miklós, Bajucz János, Dunont Sziveszter, Bajucz András, Ronoricz János, Ronoricz Miklós. Valamenynyien dobrokai (Zemplén m.) illetőségűek voltak. (Egy-ért. 1908. 299. sz.)

TARTALOMJEGYZÉK.

Motorlokomotivok, folyós tüzelőanyaggal, a bányamívelés szolgáltatában. — **Tudomány-gyakorlat.** A Siemens Schuckert művek villamos, réselő- és hornyoló gépei. — **Szemle.** *Bányamívelés.* — *Gépészet.* — *Építészet.* — *Közgazdaság.* — *Hírek.* *Személyi hírek.* — *Híradások.* — *Munkásügyek.* — *Balesetek.*

— A közlemények csakis a forrás megjelölésével vehetők át. —

Lap zárása: 1908. decz. 17. db. 12 óra.

Laptulajdonos: LITSCHAUER LAJOS.